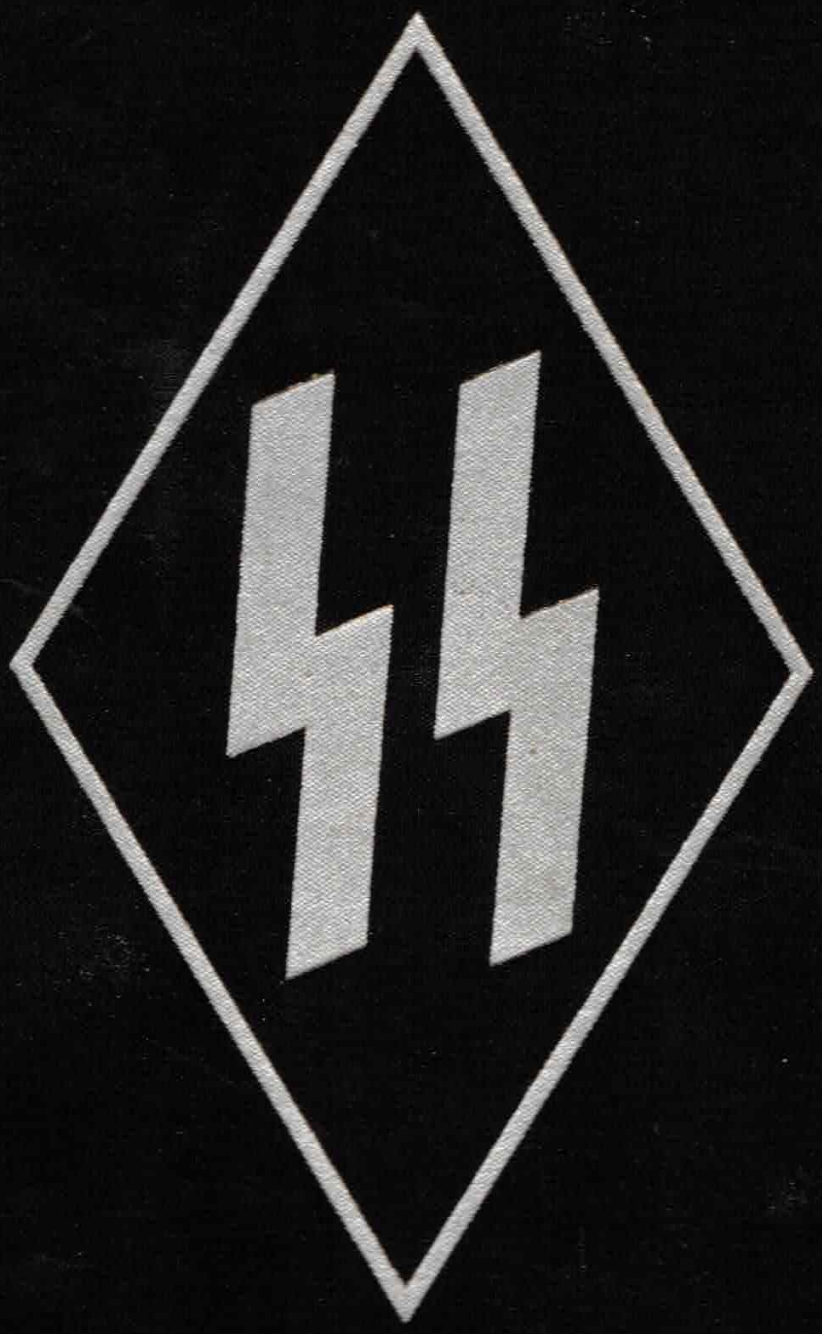

Vormingsbladen

INHOUD

1942

		Pag.
No. 1:	Mijn Kamp	1
	Onze weg	3
	Het Rijk	6
	Godsvertrouwen	9
	Hoe een soldaat den oorlog verpaste	13
	Ik had een kameraad	
	Teekening van Boer Leffef	16
	De Bronstijd	20
	Ik zeg ja	22
	Het Russische Christendom	23
	Draden die ons lot bepalen	25
	De ᛋᛋ is een orde	31
	Ons bloedoffer	32
No. 2:	Mijn Kamp	33
	Een Levenswet der ᛋᛋ	35
	Het Jodenvraagstuk	39
	ᛋᛋ-Vrijwilligers	40
	Bij de Germanen van den Bronstijd	42
	Wil je de dochter — Kijk naar de moeder	44
	Het Rijk	
	Het Rijk en de Oost-Kolonisatie	47
	Helmke von Hemmingstedt	50
	De Wikingen in Rusland	57
	Ons bloedoffer	64
No. 3:	Mijn Kamp	65
	Ons bloed	67
	Het Jodenvraagstuk	68
	Het Rijk	
	Divide et impera	73
	De bron des levens	79
	Het rasvraagstuk en de kerken	82
	De Wikingen in Rusland	83
	Helmke von Hemminstedt (vervolg)	89
	Beleven wordt tot onverzettelijken wil	95
	Ons bloedoffer	96
No. 4:	Niets wat groot is	97
	Mijn Kamp	98
	De keten van ijzeren consequenties	100
	Zijn stem	104
	Bekenntnis zum Führer	105
	Het Rijk	106
	Houston Stewart Chamberlain aan Hitler	110
	Houston Stewart Chamberlain over Adolf Hitler	112
	Der Führer und das Kind	113

Pag.

Heilig Profaan
De Zoon 114
Heeroom 119
Het beslissende oogenblik 123
Wie gaat er mee? 124
Onze leus 127
Ons bloedoffer 128

No. 5: Mijn Kamp 129
Over de heiligheid van het eigendom 131
Uitspraken van Joden 135
Bij den verjaardag van den Leider der N.S.B. 136
Het Rijk 137
Het Jodendom 144
Trek naar Oostland 149
Roepstem van het Rijk — Echo van het Volk 153
Ons bloedoffer 160

No. 6: Trek naar Oostland II 161
Heilig — Onrein 167
Het Rijk 168
Heroverde ruimte 168
Nederland tot Adolf Hitler 177
Helmke von Hemmingstedt (vervolg) 178
Het Jodendom 187
Waarom Sibbe-onderzoek 189
Ons bloedoffer 192

No. 7: Mijn Kamp 193
Het Communisme 195
De zege van den Generaal-veldmaarschalk 203
Het Rijk 206
Trek naar Oostland III 209
Langemarck-Studium 215
Helmke von Hemmingstedt (vervolg) 217
Ons bloedoffer 224

No. 8: Wanneer de bovenlaag 225
Verlovings- en Huwelijkorder 226
Verlovings- en Huwelijkorder en onze vrouwen 228
Mendel 232
Ons Geloof 240
De „Funker" 241
Trek naar Oostland IV 243
Helmke von Hemmingstedt (vervolg) 247
Ons bloedoffer 256

Pag.

No. 9: Ons Rijk 257
De groei van onze Nederlandsche taal 261
Kapitein Reche houdt een preek 268
Trek naar Oostland V 273
Helmke von Hemmingstedt (vervolg) 279
Ons bloedoffer 287

No. 10: Gemeenschappelijk bloed 289
Wiking 290
Ons Rijk 292
Helmke von Hemmingstedt (vervolg) 298
De Führer 305
De eeuwige wet van het bloed 306
De order 310
Trek naar Oostland VI (slot) 314
9 November 1923 319
Ons bloedoffer 320

No. 11: Ons Rijk 321
De Führer 329
Grenzen van Europa 330
Germaansche-ᛋᛋ 337
De kunst van het bronsgieten 338
Boer en bankier 340
Trouw 345
Helmke von Hemmingstedt 347
Ons bloedoffer 352

No. 12: Die zwak is 353
Kameraden! 354
Zij die voor ons in 't Oosten staan 356
Wiking 361
Onze vrouwen 363
Ons Rijk 364
Winterwende 368
ᛋᛋ-Gemeenschap 369
Het kind in de gouden wieg 372
De Führer 374
Bij de afbeeldingen 377
Nu is Winterwende 378
Het jaar is weer vergangen 379
Hooge nacht der klare sterren 380
Nieuw geboren licht der zonne 381
De lichtende zon zal weer schijnen 382
En jagen den winter weg 383
Ons bloedoffer 384

—Mijn Kamp—

Nederlandsche uitgave Adolf Hitler „Mein Kampf", 3e druk.

I. **VOLK EN RAS,** blz. 352 regel 15 v.o. „Het is onbegonnen...." tot blz. 363 regel 15 v.o. „. . . inbraak enz."

blz. 352 ONGEMOTIVEERD — motiveeren: met redenen omkleeden, aannemelijk maken.
blz. 353 SPECIFIEK — in het bijzonder.
blz. 354 ESSENTIEEL — wezenlijk.
blz. 360 CAPACITEIT — bekwaamheid, geschiktheid.

KERNZINNEN:

1. „Al datgene, wat wij heden aan menschelijke cultuur, aan kunstvoortbrengselen, aan producten van wetenschap en techniek voor ons zien, is bijna uitsluitend te danken aan het scheppend genie van den Ariër." (blz. 352)

2. „De bloedvermenging en de daardoor ontstane daling van het peil van het ras is de eenige oorzaak, dat zoovele oude culturen ten onder zijn gegaan; want de menschen gaan niet ten onder aan verloren oorlogen, maar aan het verlies van die weerstandskracht, welke alleen het zuivere bloed kan schenken.
   Alles, wat op deze aarde niet van zuiver ras is, is zonder waarde.
   Alle groote gebeurtenissen in de wereldgeschiedenis zijn slechts uitingen van den drang tot zelfbehoud, welke, in den goeden of den kwaden zin, aan ieder ras eigen is." (blz. 361)

3. „Deze offervaardigheid, dus de bereidheid om den eigen arbeid, en zoonoodig het eigen leven te offeren voor het geheel der anderen, is bij den Ariër het sterkst ontwikkeld. De grootheid van den Ariër is niet in de eerste plaats ge-

legen in het feit, dat hij over zeer groote geestesgaven beschikt, maar vooral in zijn groote bereidwilligheid, om al zijn capaciteiten in dienst van de gemeenschap te stellen. De levenswil is bij hem tot de hoogste, edelste ontwikkeling gekomen, doordat hij uit vrijen wil het leven van de gemeenschap boven zijn eigen individueele bestaan stelt, en dit zoo noodig zelfs ten offer brengt." (blz. 362)

II. BINNEN- EN BUITENLANDSCHE POLITIEK, blz. 752 regel 1 „Het doel . . ." tot blz. 755 regel 13 v.o. „. . . verwikkeld".

KERNZINNEN:

1. „Het doel van de Duitsche buitenlandsche politiek zou in onze dagen gelegen moeten zijn in de voorbereiding van de morgen te beginnen herovering van onze vrijheid." (blz. 752) [1])

2. „Want onderdrukte gebieden worden niet door protesten, hoe vlammend ook, hereenigd met het overgebleven deel van hun rijk, doch alleen en uitsluitend door een slagvaardig zwaard.
   De leiding van de binnenlandsche politiek van een volk heeft tot taak, om dit zwaard te smeden; de leiding der buitenlandsche dient er in de eerste plaats voor te zorgen, dat dit smidswerk ongehinderd kan geschieden, en in de tweede plaats dient zij strijdgenooten te zoeken." (blz. 753)

3. „Daarom kan geen offer, dat voor onze politieke vrijheid moet worden gebracht, ooit te groot zijn. Wat de algemeene cultureele belangen door een overmatige ontwikkeling van het militaire opparaat moeten inboeten, dat zullen ze later ruimschoots kunnen terugontvangen.
   En men kan zelfs zeggen, dat er na zulk een geconcentreerde krachtsontwikkeling in één richting, ter handhaving van de onafhaneklijkheid van den staat, een zeker herstel van het evenwicht, of een ontspanning pleegt op te treden, in den vorm van een dikwijls bijna verbluffenden plotselingen bloei van de tot nog toe verwaarloosde cultureele krachten van het volk." (blz. 754)

---

[1]) Wanneer van „in onze dagen" sprake is, moet er aan gedacht worden, dat „Mein Kampf" in 1925 is uitgekomen; wanneer er dus van den oorlog sprake is, is het die van 1914—1918.

Een levenswet der ᛋᛋ

(Tien jaar Verlovings- en Huwelijksorder)

De Reichsführer ᛋᛋ heeft eens gezegd, dat de ᛋᛋ een orde moet zijn van mannen, bij wie zoowel innerlijk als uiterlijk het Noordras overwegend tot uitdrukking komt. Opvallend voor ons is daarbij het woord „orde" in verband met het rassestandpunt der ᛋᛋ. Voor ons allen ligt in een orde het begrip opgesloten van een strenge, aan bijzondere wetten onderworpen gemeenschap.

Wij maken er aanspraak op, voor een der strengste gemeenschappen door te gaan, bezield van den vasten wil de besten te worden. En bovendien dan nog geheel anders dan alles wat er tot dusverre bestond. Want bij den opbouw van wat ons voor oogen staat, gaan wij uit van de grondslagen en overtuigingen van het Nationaal-Socialisme, n.l. van volk en ras. Wij hebben ons zelf wetten gegeven die ons dwingen, bij al ons doen en laten van deze beide waarden uit te gaan. Het woord en het bevel van den Reichsführer ᛋᛋ geven voor ons slechts weer, wat in ons binnenste leeft. Onze al dan niet uitgesproken gedachten. Wij onderwerpen ons aan wetten, waarvan wij weten, dat zij zeer diep in ons persoonlijk leven ingrijpen, omdat wij beseffen, dat zij noodzakelijk zijn voor het bereiken van ons doel, tot behoud en versterking van onzen aard. Nu echter ons denken ons de juiste grondslagen geschonken heeft, moeten wij deze in het leven uitdragen. Wij moeten gezinnen stichten, en in stand houden in den geest van hetgeen door ons verkondigd wordt. Het is onze plicht, in deze richting voorbeeldig en bewust te werk te gaan, ten einde niet het lot van alle bonden en orden van mannen te deelen, om tenslotte bij gebrek aan nakomelingen te gronde te gaan. In onze kinderen moeten onze gedachten verder leven; tot heil van ons volk moeten ook zij daarvoor weten te strijden. Onze gezinnen moeten ons volk een jeugd schenken, die tot de beste, de gezondste, de krachtigste, de offer- en strijdvaardigste gerekend zal worden. Dat willen wij en aan dit verlangen ontleenen wij de vrijheid ons dergelijke wetten te geven. Dit is geen onderwerping, maar onze innerlijke vrijheid. Op 31 December 1931 heeft de Reichsführer ᛋᛋ ons op grond hiervan de verlovings- en huwelijksorder gegeven, die ons op ondubbelzinnige en duidelijke wijze den weg wijst.

Der Verlobungs- und Heiratsbefehl

1. Die ᛋᛋ ist ein nach besonderen Gesichtspunkten ausgewählter Verband deutscher nordisch-bestimmter Männer.
2. Entsprechend der nationalsocialistischen Weltanschauung und in der Erkenntnis, dass die Zukunft unseres Volkes in der Auslese und Erhaltung des rassisch und erbgesundheitlich guten Blutes beruht, führe ich mit Wirkung vom 1. Januar 1932 für alle unverheirateten Angehörigen der ᛋᛋ die „Heiratsgenehmigung" ein.
3. Das erstrebte Ziel ist die erbgesundheitlich wertvolle Sippe deutscher, nordisch bestimmter Art.
4. Die Heiratsgenehmigung wird einzig und allein nach rassischen und erbgesundheitlichen Gesichtspunkt erteilt oder verweigert.
5. Jeder ᛋᛋ-Mann, der zu heiraten beabsichtigt, hat hierzu die Heiratsgenehmigung des Reicheführers ᛋᛋ einzuholen.
6. ᛋᛋ-Angehörige, die bei Verweigerung trotzdem heiraten, werden aus der ᛋᛋ gestrichen; der Austritt wird ihnen freigestellt.
7. Die sachgemässe Bearbeitung der Heiratsgesuche ist Aufgabe des „Rasseamtes" der ᛋᛋ.
8. Das Rasseamt der ᛋᛋ führt das „Sippenbuch der ᛋᛋ", in das die Familien der ᛋᛋ-Angehörigen nach Erteilung der Heiratsgenehmigung oder Bejahung des Eintragungsgesuches eingetragen werden.
9. Der Reichsführer ᛋᛋ, der Zeiter des Rasseamtes und die Referenten dieses Amtes sind ehrenwortlich zur Verschwiegenheit verpflichtet.
10. Die ᛋᛋ ist sich darüber klar, dass sie mit diesem Befehl einen Schritt von grosser Bedeutung getan hat, Spott, Hohn und Missverstehen berühren uns nicht; die Zukunft gehört uns!

Der Reichsführer ᛋᛋ
gez. H. HIMMLER.

Zusatz: Das in diesem Befehl angeführte „Rasseamt" ist später zu dem heutigen Rasse- und Siedlungshauptamt ᛋᛋ ausgebaut worden.

VERTALING

Verlovings- en huwelijksorder

1. De ᛋᛋ is een naar bijzondere gezichtspunten uitgekozen bond van Duitsche mannen bij wie zoowel innerlijk als uiterlijk het noordras tot uitdrukking komt.

2. Overeenkomstig de nationaal-socialistische wereldbeschouwing en in het besef, dat de toekomst van ons volk berust op het uitlezen en instandhouden van het uit een oogpunt van ras en erfgezondheid goede bloed, wordt door mij met ingang van 1 Januari 1932 voor alle ongehuwde leden der ᛋᛋ „de huwelijkstoestemming" ingevoerd.

3. Het doel hiervan is te komen tot de uit een oogpunt van erfgezondheid waardevolle sibbe van duitschen, door het Noordras bepaalden aard.

4. De huwelijkstoestemming wordt uitsluitend verleend, dan wel geweigerd, op grond van ras en erfgezondheid.

5. Iedere ᛋᛋ-man, die voornemens is een huwelijk aan te gaan, moet daartoe de toestemming van den Reichsführer ᛋᛋ vragen.

6. Leden der ᛋᛋ, die bij weigering niettemin huwen, worden uit de ᛋᛋ geschrapt; het zelf uittreden is toegestaan.

7. De deskundige behandeling van het verzoek een huwelijk te mogen aangaan, behoort tot de taak van het rasambt der ᛋᛋ.

8. Het rasambt der ᛋᛋ houdt het „sibbenboek der ᛋᛋ" bij, waarin de gezinnen der leden der ᛋᛋ, na verleening der huwelijkstoestemming of bevestiging van het verzoek om registratie, worden ingeschreven.

9. De Reichsführer ᛋᛋ, de leider van het rasambt en de rapporteurs van dit ambt, zijn op eerewoord tot geheimhouding verplicht.

10. De ᛋᛋ is er zich van bewust, dat zij met deze order een stap van groote beteekenis heeft gedaan; spot, hoon en wanbegrip deeren ons niet; aan ons is de toekomst.

De Reichsführer ᛋᛋ
w.g. H. HIMMLER.

Annex: Het in deze order aangehaalde „rasambt" werd later tot het huidige ᛋᛋ ras- en sibbeambt uitgebouwd.

Hiermede heeft ons de Reichsführer ᛋᛋ een der belangrijkste wetten gegeven en er tenslotte ook nog op gewezen, op hoeveel wanbegrip wij zullen stuiten. Wij zullen weten, welke vrouw wij ons tot levensgezellin en strijdmakker moeten kiezen, om tot de groote zuivering en veredeling van ons volk te geraken. Trouw aan ons zelf en daarmede trouw aan ons volk.

Wat voor onze duitsche kameraden reeds voor 10 jaar wet is geworden, is dit voor ons nog niet. Wat wil dat zeggen? Beteekent dit, dat wij ons daarom ook niet gebonden achten aan deze levenswet der ᛋᛋ? Natuurlijk neen! Wij wenschen niet anders, dan dat deze wet ook voor ons eens zal gelden, dat in alle germaansche landen de Germaansche ᛋᛋ ook in dit opzicht één wil en één wet zal kennen. De wil er is, de wet zal zeker eens komen.

Reeds thans willen wij alles doen en voorbereiden, opdat, wanneer de tijd daartoe gekomen zal zijn, de invoering van deze wet slechts een uiterlijke formaliteit zal beteekenen, daar aan den inhoud reeds in alle vormen zal zijn voldaan.

Het Jodenvraagstuk

Uitspraken van den Führer uit de groote rede van 30.I.1942.

„. . . Nu begon een strijd tegen Duitschland, niet uit liefde tot de volkeren, maar uit het meest nuchtere eigenbelang. Daarachter stond dat eeuwige Jodendom, dat weet te verdienen en winst te maken bij iederen strijd tusschen de volkeren.

Het is derhalve steeds de drijfkracht geweest ter verwekking van onrust onder de volkeren."

„Het is toen gelukt het Duitsche volk inwendig langzaam murw te maken. Er werd een gemeene opstand ontketend door marxistische, liberalistische en kapitalistische belanghebbenden, achter wie als drijvende kracht de eeuwige Jood stond. Zij hebben Duitschland toen ten val gebracht."

„. . . De Joden zijn in ieder geval onze oude tegenstanders. En wij zijn ons er van bewust, dat de oorlog er slechts mee kan eindigen, dat of wel de Germaansche volkeren worden uitgeroeid, of dat het jodendom uit Europa verdwijnt."

„Ik heb op 9 September in den Rijksdag reeds gezegd — en ik hoed mij voor overijlde voorspellingen — dat deze oorlog niet zoo zal eindigen, als de joden het zich voorstellen.

In Europa zullen niet de Arische volken worden uitgeroeid, maar deze oorlog zal de vernietiging van het jodendom zijn.

Voor de eerste maal zullen niet andere volkeren doodbloeden, maar voor de eerste maal zal de echt oud-joodsche wet worden toegepast: oog om oog, tand om tand. En hoe verder deze gevechten zich uitbreiden, des te meer zal, dat mag het jodendom zich voor gezegd houden, het anti-semitisme zich uitbreiden.

Het uur zal komen, waarop de slechtste wereldvijand van alle tijden ten minste voor wellicht duizend jaar zijn rol weer zal hebben uitgespeeld."

Vrijwilligers

Op 20 April 1940 gaf de Führer bevel tot de oprichting van het regiment **„Nordland"**. Hierin doen Denen en Noren als vrijwilligers, tezamen met Rijksduitsche ᛋᛋ-Mannen, dienst.

Op 25 Mei 1940 werd het bevel van den Führer over de oprichting van het Regiment **„Westland"** der Waffen-ᛋᛋ uitgevaardigd. De vrijwilligers komen uit Nederland en Vlaanderen.

Nauwelijks een jaar later, op 21 April 1941, was het werk zoo ver gevorderd, dat de Germaansche vrijwilligers in één divisie, waaraan de Führer den eerenaam van „Wiking" gaf, werden vereenigd.

„Het uitgangspunt van Germaansche leiding ligt in het hart, niet in het hoofd. Leiding is in de eerste plaats voorzorg. Men moet er zich steeds van bewust zijn, dat eens bij de Germanen de Führer uit vrijen wil werd gekozen, en de volgmanschap een vrijwillig gevolgschap was.

Het onafhankelijke standpunt van iederen vrijwilliger, d.w.z. van den man, die uit vrijen wil tot ons komt, mag in geen enkel opzicht uit het oog verloren worden."

(Uitspraak, gedaan op een „Führerbesprechung" in Sennheim.)

„Ik ken geen Denen, Noren, Nederlanders, Vlamingen, Duitschers meer in mijn divisie. Ik ken nog slechts ᛋᛋ-Mannen." Zoo ongeveer sprak de commandant der divisie „Wiking" tot een oorlogsverslaggever, toen deze hem vroeg, hoe

Germaansche kleeding van voor 3500 jaar. Deze stukken zijn zorgvuldig vervaardigd naar de gegevens van de vondsten; zij zijn dus, evenals de sieraden en wapenen nieuw gemaakt, volgens de oude werkwijzen en van dezelfde stoffen.

de verschillende vrijwilligers zich na dagen van heete gevechten in het Oosten gehouden hadden. „En ᛋᛋ-Mannen houden zich altijd goed tegenover den vijand. Ik heb met hetzelfde leedwezen als kameraad en als commandant over den dood der mannen, die in het gevecht gebleven zijn, naar Noorwegen en Duitschland, naar Denemarken, Nederland en Vlaanderen geschreven. Voor mij doet het er niets toe, of ze op al of niet gevaarlijke ondernemingen het leven lieten dan wel hoeveel decoraties ze ontvingen. Voor mij zijn zij allen gelijk: allen strijders voor onzen Führer en de groote Germaansche idee."

„Aan de wegen in het Oosten liggen heden vele graven met den ᛋᛋ-staalhelm. Wie de namen gelezen heeft, weet, dat er hier strijders uit vijf Germaansche landen van Europa rusten. Zij toonden door inzet en bloedoffer hun bereidwilligheid, voor een groote idee te leven en — zoo noodig — te sterven. Of zij nu gekomen zijn met de gedachte, voor hun vaderland, voor Europa, voor Germanje, te strijden, of het nu idealisten geweest zijn of avonturiers — de strijd heeft datgene van hen gemaakt, wat zij in den bloede reeds altijd waren: leden van één groote gemeenschap van Noordsch-Germaansche volkeren!

Evenals eens uit het front van den Wereldoorlog die man naar voren trad, die Duitschland gevormd heeft, evenals eens uit alles wat het front beleefde de Beweging geboren werd, die dezen man tot den Führer van zijn volk maakte, zoo zal voorwaar uit alles wat deze Noordsche strijders aan het front beleefden, de nieuwe vormgeving der gemeenschap van Germaansche menschen ontstaan.

Wij echter, zonen en soldaten van het Rijk, wij, die achter ons een vaderland weten, eensgezind en vol geloof aan de overwinning en geestdrift over de dagen die wij beleven — wij moeten eens goed bedenken, wat die kameraden, broeders onder het Hakenkruis, volbrengen en offeren. Zij komen uit landen, volkeren en gezinnen, die steeds een luxe-leven geleid hebben, die in den strijd een ongeluk, in het zich volkomen geven aan een gedachte vaak een domheid zien. Men maakt hen verdacht als volksverraders, bedreigt hen heimelijk of lacht hen uit. En toch komen ze, zij strijden en — zij sterven aan onze zijde — kameraden, meer nog, als broeders."

— enk — F. C. G.

Bij de Germanen van den Bronstijd

Drie volkeren zouden in den Bronstijd (1800—800 v.o.J.) voor Nederland in historisch opzicht van belang worden, de Germanen, de Oorkelten en de Illyriers. De alleroudste woonplaatsen der Germanen waren in Noordduitschland tusschen Oder, Ems en Skagerak gelegen. Al spoedig breidden zij zich verder in westelijke richting uit tot aan de Zuiderzee, welke in die dagen veel kleiner was dan wij haar nog gekend hebben. De Germanen zijn ontstaan uit de volksche en kultureele vereeniging der Hunebedbouwers met die van de touwbekerkultuur en de kenmerkende strijdbijlen. In het Rijndal vanaf Basel tot waar de IJssel zich splitste woonden de Oorkelten, ontstaan uit deze strijdbijllieden en menschen die tot de Zuid-Oostelijke kultuurkring behoorden. De Illyriers ontstonden in het Oosten, langs de Oder en de Weichsel uit de Noorder kulturen en de menschen der Zuid-Oostelijke kultuur. Oder en Weichsel liggen op grooten afstand van Nederland en toch zouden de bewoners van het Oosten voor ons lang van geweldige beteekenis worden.

Laten wij ons eerst eens met de Germanen bezig houden. Aan een eigenaardig wonder der kultuur hebben wij het te danken, dat wij deze eerste Germanen uit een schier eindeloos verleden precies kennen, letterlijk met huid en haar. Dat zit zoo: ongeveer 3800 jaar geleden hebben Germaansche boeren een sibbegenoot begraven. Zij spleten den stam van een eik, holden dien uit en legden den gestorvene, volledig gekleed en bewapend, voorzien van spijs en drank, daarin ter ruste. Zij gaven hem bloemen mee, dekten hem met een koeienhuid toe en sloten de lijkkist. Naar oud Noorder gebruik werd deze overdekt met een grafheuvel, die ver over het omringende land uitzag. Van honderden dergelijke bijzettingen zijn er slechts zes tot ons gekomen. Wij graven de dooden zoo uit, als zij begraven werden, alleen zijn de lichamen natuurlijk gemummificeerd. Daaruit weten wij dat de Germanen lang van stuk waren en deels tot het Faalsche, deels tot het Noordras behoorden. Ook hun kleeding bleef gespaard. Destijds droeg de man nog geen broek, maar een soort korte rok, die volkomen overeenkomt met de oudste kleedij der Grieksche en Romeinsche mannen. Wij mogen daaruit met recht opmaken dat deze korte rok een algemeen-indogermaansche kleedij was. Bij dien rok droeg de Germaan een soort schoudermantel, zooals hij heden ten dage nog door de

bevolking der Alpen gedragen wordt en zooals hij ons van tallooze schilderijen en beeldhouwwerken uit de Middeleeuwen en de Oudheid bekend is. Deze schoudermantel heeft zich dus in de Germaansche landen nog veel langer dan 3000 jaar als kleedij gehandhaafd.

Het is gebleken dat de kleederdracht van de boerin al even oud is. De Germaansche vrouw ging gekleed in een blouse met korte mouwen, van een model, dat men heden ten dage in de stad kimonomodel noemt. Daarbij droeg zij een wijde wollen plooirok. De blouse met korte mouwen en de plooirok vormen ook nu nog den grondslag van elk model van boersche kleederdracht, waar er ook maar Germaansche vrouwen leven. Het is hierbij volkomen onverschillig of wij naar Nederland, Noorwegen of naar Zuid-Stiermarken zien. Zelfs toen na het concilie van Trente de Roomsch-Katholieke kerk de bloote onderarm der vrouwen als aanstootelijk verwierp en in Roomsche streken de boerin gedwongen werd aan de mouwen van haar blouse een stuk te zetten, kon men aan de duidelijke afscheiding tusschen boven- en ondermouw den oorspronkelijken vorm nog duidelijk onderkennen.

Merkwaardig was de kleedij der jonge meisjes. Evenals hun moeders droegen zij blouses, maar geen lange afhangende rok, doch een breede gordel vanwaar, zeer dicht geweven franjes ter lengte van ongeveer 30 cm naar beneden hingen. Veelal waren deze franjes aan den onderkant met bronzen klosjes bezwaard. Deze gordel van franje was meer dan 2 m lang. Deze sloeg het meisje zich om de heupen en de rok was klaar. Niet door den zwaren stof van de lange rok, zooals moeder die droeg, in haar bewegingen belemmerd, kon het meisje in haar rok van franje springen en ravotten, en ook dansen. Dat echter de kleeding steeds decent was en netjes bleef zitten, daarvoor zorgden de bronsen versierselen.

De Germanen waren echte boeren. Aan graansoorten kenden zij tarwe, in het bijzonder spelt en gerst, als veldvruchten wortels en verschillende soorten kool. Appels en peeren, ja zelfs pruimen en kersen, groeiden in hun tuinen. Mooi vee weidde op de groote wijde vlakten temidden der uitgestrekte eikenbosschen; wij kennen tot dusver runderen, schapen, geiten en vooral zwijnen. Maar het paard is wel het meest oereigen gefokte huisdier der Germaansche volkeren. Huis en hof geleken nog volkomen op wat de jongere Steentijd daarvan te zien gaf.

Zoo zien wij dan onze germaansche voorvaderen van 3000

jaar geleden voor ons als rijke, welgestelde boeren. De natuur had het ook goed met hen voor. Er sche eneen warme zon, heete, drooge zomers waarborgden het volkomen rijpen van het graan. En toch behoefde de aarde niet van dorst te versmachten, want de nabijzijnde zee zorgde voor een constanten grondwaterstand en hier en daar voor een welkome afkoeling door onweders.

Prof. W. VON STOKAR F. C. G.

Wil je de dochter — kijk naar de moeder!

Een briefwisseling over de juiste keuze van een vrouw.

Een jong ᛋᛋ-soldaat schreef aan zijn ouderen kameraad:

Beste Rudolf, Van het Noordfront stuur ik jou in het Zuiden van onze eindelooze frontlinie mijn hartelijken groet. Alles gaat goed bij ons, ook al vliegt ons de modder zeker even hard om de ooren als jullie. Maar we komen er wel door, en zullen dan bij ons Urlaub zeker het een en ander te vertellen en te vergelijken hebben. Heden echter moet ik je toch eens om raad vragen in een zaak, die mij, reeds sedert de laatste weken vóór dezen inzet, bezig houdt. Ik zou je meening als oudere vriend wel eens willen hooren, alleen kom ik hier niet mee klaar. Zooals zoo vaak, wil mijn hart anders dan mijn hoofd, mijn gevoel anders dan mijn verstand.

Je begrijpt het zeker wel, het gaat om een vrouw. Jawel, het gaat om de vrouw, om mijn verloofde. Ik heb mij met Berta verloofd, eer we ons garnizoen verlieten, maar juist sedert den dag van mijn verloving ben ik er over aan het piekeren gegaan, of ik er wel goed aan gedaan heb. Niet, dat mijn genegenheid, mijn liefde aan het wankelen is gebracht. Ook Berta mag mij graag, voorzoover ik weet. Zij is een alleraardigst meisje, 19 jaar oud, vroolijk, frisch als een hoentje en slank als een den, de ideale vrouw voor mij. Ik was — en ben — volmaakt gelukkig.

Slechts over één ding maak ik mij bezorgd — dat is juist de verloving. Minder over de zaak zelf, doch over het verlovingsfeestje, waarbij ik voor het eerst in het huis van Berta's ouders was. Zij behandelden mij heel vriendelijk en verheugen zich er blijkbaar ook van ganscher harte over, dat hun eenig kind met een ᛋᛋ-man kan trouwen. Maar er gebeurden

eenige dingen, die mij nu niet meer tot rust laten komen. In de eerste plaats — haar vader dronk veel te veel, en ik hoorde, dat hij dat vaker doet. En uit zijn gesprekken bleek tamelijk duidelijk, dat hij zeer op geld gesteld was. Hij schijnt ook bij zijn kameraden op het werk niet geliefd te zijn — want hij schold zonder ophouden op de „nijdassen" en „snuffelaars". Maar ook haar moeder schijnt niet veel om hem te geven. Ze stuurde hem om zoo te zeggen naar bed, toen het haar te veel werd. Berta lachte er om en — dronk zelf heel veel. Dit maakte geen erg prettigen indruk op me. — Maar nog meer verbaasde ik me over haar moeder. Zij is nauwelijks 20 jaar ouder dan Berta, doch ziet er uit als iemand van vijftig, heelemaal op, dik en, bij alle betoonde vriendelijkheid, heel verbitterd en ruziemakerig. Ze kletste en schold aan een stuk door dien dag. Wanneer ik aan mijn ouderlijk huis denk, waar mijn beide ouders reeds op leeftijd zijn en veel moeilijkheden gehad hebben, — Rudolf, dan wordt het mij wonderlijk te moede. Zooveel staat wel vast, goede schoonouders krijg ik niet, ook geen goede grootouders voor onze kinderen. Maar, tenslotte wil ik de dochter, en die is in alle opzichten juist het tegenovergestelde van haar ouders. — Als ik nu thuiskom, en we zullen trouwen, dan trekken wij een heel eind weg en leven ons eigen leven.

Ik stuur je hier een foto van Berta, schrijf mij je meening eens.

KAREL.

De oudere kameraad antwoordt:

Beste Karel, Het verheugt me van harte, jou op één front te weten, en ook op het front — naar het huwelijk! Ja, de liefde! Zij toovert het meisje om tot een ideale gestalte, de vrouw tot de godin van het geluk. Dat is goed ook — ware liefde moet zonder bedenken gelooven en vertrouwen. Maar je zegt immers zelf — daaraan ontbreekt het bij jou. En wel na het bezoek bij de ouders.

Ja, kameraad, luister eens naar een ouderen man, wiens vrouw nu immers ook reeds ouder en geen 19 meer is . . . Ik zeg je heel duidelijk en hard: Wat je daar in de ouders gezien hebt, dat is je meisje over een paar jaar! Een zelfde uiterlijk, dezelfde gewoonten, dezelfde levensopvatting en dezelfde houding zul jij waarschijnlijk ook bij haar over tien, twintig en meer jaren vinden, hoe ouder zij wordt, hoe meer! En geen liefde van jouw kant, geen wegtrekken, geen gezellig huis, geen verbetering van positie, en in geen geval woorden, ver-

maningen of standjes zullen daaraan veel kunnen veranderen. Want ook jouw meisje is onderworpen aan de wet der erfelijkheid! Het is een mensch als ieder ander, hoewel zij nu nog vol jeugdige frischheid, levensvreugde en (door de liefde) vol vertrouwen in de toekomst is. Laat je daardoor niet van de wijs brengen, mijn vriend! — Onze voorvaderen schiepen uit duizendjarige ervaring het vermanende woord:

Wil je de dochter — kijk naar de moeder!

Zooals de moeder zich nu aan je voordoet, zoo zal na jaren, op ouderen leeftijd, ook jouw vrouw zijn. Op zijn 19e jaar frisch en mooi te zijn, is geen kunst. Hoe echter een vrouw aan zichzelf werkt, hoe zij haar houding handhaaft, hoe zij ook haar zieleleven beheerscht en zich niet door de zorgen laat overmeesteren, dat is afhankelijk van haar erfelijken aanleg, dat blijkt uit de generatie vóór haar, uit moeder en vader. Neem tenminste dezen raad van mij aan: Denk er nog eens over!

En laat je dan eens den kwartierstaat van die familie toesturen. Kijk naar de herkomst van de sibbe. Vraag er dan ook naar, hoe oud iedere voorvader geworden is, welk beroep zij bekleed hebben. Ik neem aan, jouw Berta is eenigst kind. Waarom zijn er niet meer kinderen in die familie? Ligt dat aan de moeder of aan den vader? En denk er dan eens over, of in het zwak voor alcohol van je verloofde niet reeds de neiging tot drankzucht van haar vader tot uiting komt? En of de slordigheid van haar moeder, de kibbelzucht van haar ouders zich niet reeds nu een beetje bij Berta vertoont. Misschien moet je toch het harde besluit nemen, je bruid iets nuchterder te beschouwen, haar op de proef te stellen en in omstandigheden te brengen, waarin zij moet toonen, wat er in haar zit. Ik weet het, iemand die verliefd is, noemt dat gemeen. Maar de toekomstige moeder van je kinderen moet in orde zijn, en het huwelijk duurt nu eenmaal langer dan verlovingstijd en wittebroodsweken.

En als je dan neen moet zeggen — er zijn nog vele brave meisjes in het vaderland, gezond naar lichaam en ziel ... en erfelijken aanleg. Wanneer je daar in het ouderlijk huis spoedig een kijkje gaat nemen, dan zie je beter dan in het restaurant of den danszaal, hoe het met je meisje in werkelijkheid staat. Denk vooral niet dat ik je bang wil maken of pesten. Ik weet, wat ik weet, en blijf je vriend,

RUDOLF.

Het Rijk

HET RIJK EN DE OOSTKOLONISATIE

Reeds eenige malen is in de Vormingsbladen sprake geweest van de Oostkolonisatie. Men hoede er zich evenwel voor, dit verschijnsel te zien als een historisch verschijnsel op zich zelf! De Oostkolonisatie, zooals deze zich in den loop der eeuwen heeft vertoond, gedragen als hij werd door Germaansch stambewustzijn, is opgave geweest van het Rijk. Het waren geen vreemdelingen, die den strijd tegen het Slavendom aanbonden, het waren bewoners van het Duitsche Rijk. Ook de Nederlanders (als men deze term een oogenblik mag gebruiken voor die inwoners van het Rijk, die de lage landen aan de zee, dus ons land bewoonden) waren zich **als Duitschers** van deze opgave bewust, moèsten zich daar zoo van bewust zijn, aangezien zij evengoed als de andere inwoners van het Rijk door de Rijksgedachte bezield waren.

De bekende regel van het Wilhelmus: „ben ick van Duytsen bloet" is van toepassing op **alle** Nederlanders, die vóór 1648 in ons land geboren zijn! En al moge dat bewustzijn in de zestiende en zeventiende eeuw dan ook langzamerhand zijn uitgesleten, den dichter van het Wilhelmus was het nog zeer bewust. En onze voorouders, de menschen van ons bloed, die in de Middeleeuwen zich voor de Oostkolonisatie hebben ingezet, voelden zich zonder meer Rijksinwoner en Rijksonderdaan. Het waren tenslotte toch **onze keizers,** die Henderikken, die Ottonen, die Frederik Barbarossa. En vinden wij in de geschiedenis van het graafschap Holland niet ook een vorst, die op weg was de kroon van het Duitsche Rijk te dragen? Gelijk zoovele andere staten, die tot het Duitsche Rijk hoorden, hebben ook de lage landen aan de zee hun Roomsch-Koning geleverd, al was een te vroege dood oorzaak, dat hij niet de keizerlijke waardigheid heeft kunnen verkrijgen.

Rijksopgave dus, deze Oostkolonisatie, en als zoodanig hebben de menschen van ons bloed aan deze opgave in vroegere eeuwen deelgenomen. Ook wij — en wij stellig niet in de

laatste plaats! — hebben de Slaven van de Elbe naar de Oder gedreven, en vervolgens van de Oder naar de Weichsel. Wij hebben eens ons deel gehad in het uitzetten van de Rijksgrenzen, steeds verder naar het Oosten. Daarom was en is het ook onze opgave van heden — en het vervult ons met trots, dat wederom velen uit onze rijen zich van dit besef bewust zijn — deze grens nu van de Weichsel naar de Wolga te verschuiven. Wij, die de Rijksgedachte als een herwonnen zekerheid in ons hebben voelen groeien, wij, die ons weer in het Groot-Germaansche Rijk als mededeelgenooten zijn gaan voelen en bewust deel willen hebben aan zijn vorming, wij zullen ook weer de Oostkolonisatie als noodzakelijk onderdeel van deze Rijksopgave bewust moeten gaan beleven. Niet als een historisch verschijnsel, niet als een ding uit vroeger eeuwen, dat erg interessant is, neen! **als levend besef, als ding-van-ons, als helder, duidelijk bewustzijn moeten wij de Oostkolonisatie in ons dragen.** Het is voor ons slechts een voortzetten van een reeds eeuwen in ons voorgeslacht levende overlevering.

Voor velen buiten onze rijen zal deze terugdrijving der Slavengrens als iets nieuws, wellicht als iets vreemds gevoeld worden. Voor ons, voor wie het Rijk, voor wie de Groot-Germaansche gedachte weer zin en inhoud heeft gekregen, **voor ons beteekent Oostkolonisatie het doortrekken van een lijn, waarvan het beginpunt in de twaalfde eeuw ligt.**

Het is niet mijn bedoeling nogmaals de geschiedenis van de Oostkolonisatie uiteen te zetten, ik heb zulks in verscheidene leergangen reeds gedaan. Ik wensch hier slechts den nadruk te leggen op het innig en wezenlijk verband, dat er bestaat tusschen Rijk en Oostkolonisatie. Een sterk Rijk beteekende de eeuwen door versterking van den afweer tegen het Slavendom en verder uitbouw van de oostgrens, een zwak Rijk heeft immer nog een teruggang van de Oostgrens beteekend. Men denke slechts aan de laatste terugwijking der Slavengrens, die wij hebben meegemaakt, waardoor een deel van Silezië aan het Rijk werd ontrukt en waarbij door de „Poolsche Corridor" het Rijk in twee deelen werd gedeeld.

Het heeft ons een oogenblik toegeschenen, als ware het in strijd met de heilige overlevering, toen de Führer de uiterste voorposten van ons Germaansche bloed uit de Baltische staten en uit de Poolsche en Russische gebieden terugtrok; alsof het Rijk in onze dagen zwak was! Spoedig moesten wij ervaren, dat deze voorposten gedurende een korte spanne tijds waren „heimgekehrt", opdat zij behouden zouden blijven en opdat

zij opnieuw kunnen worden uitgeschoven, maar nu veilig en in gesloten formatie. Want niet verspreide eilanden van Germaansch bloed te midden der Slaven, maar een sterke wal van boeren-soldaten is de ware bescherming tegen de Slavenhorden van Oost-Europa. Onze meest vooruitgeschoven posten van oud-Nederlandsch bloed, de Doopsgezinden in de Oekraïne, waren voor het Germanendom verloren, omdat zij aan een vreemd staatsbestel onderworpen waren. Zij, die onlangs uit ons land reeds als boeren, als handwerkers naar het Oosten zijn vertrokken, en de groote scharen, die nog in de naaste toekomst zullen volgen, zij zullen nooit ofte nimmer voor het Groot-Germaansche geheel verloren gaan, omdat zij binnen het Rijk, zij het ook aan zijn uiterste oostwal, een nieuw vaderland zullen vinden. Het is niet anders dan in den tijd van de Volksverhuizing, toen de Saksen en Franken vanuit het Oosten komend, zich in het uiterste Westen van het Germaansche gebied hebben neergezet.

Wij zijn als Germanen geboren en deze geboorte heeft ons heilige plichten opgelegd, want geen mensch is in staat zich los te maken van die draden, die hem door zijn geboorte binden. Zoomin als wij onze voorouders kunnen wijzigen, zoomin kunnen wij ons ontdoen van de noodzakelijkheden, die het bloed, dat in ons stroomt, ons oplegt. Wij kunnen deze bindingen niet ontbinden!

Wij zien in de geschiedenis, hoe het Nederlandsche volk getracht heeft, deze bindingen zoo veel mogelijk te ontkennen, tot men bijna ging gelooven, dat deze niet meer bestonden. Het was het diepste punt in ons verleden, dat ons volk heeft bereikt, dank zij eeuwenlange joodsche invloeden. Maar in onze rijen is de onvernietigbare band van het bloed weer aangehaald, strakker aangehaald dan sedert eeuwen. Met de bewustwording Germaan te zijn, is noodzakelijkerwijs het besef van tot het Rijk te behooren in ons tot hernieuwd leven gewekt. Het een bracht het ander mee; het laatste is van het eerste immers niet te scheiden.

Zoo gezien is de Rijksgedachte voor ons geen politiek spel van krachten, maar de diepste beleving onzer dagen, die ons gansche wezen tot in de fijnste vezels heeft doortrokken. Zoo gezien is de uitbouw van het Rijk ons een opperste plicht, die elk offer waard is. Zoo moeten wij de Oostkolonisatie van ons voorgeslacht zien, zoo de Oostkolonisatie van onze eigen dagen: heilige plicht, die het bloed ons oplegt.

THEUNISZ

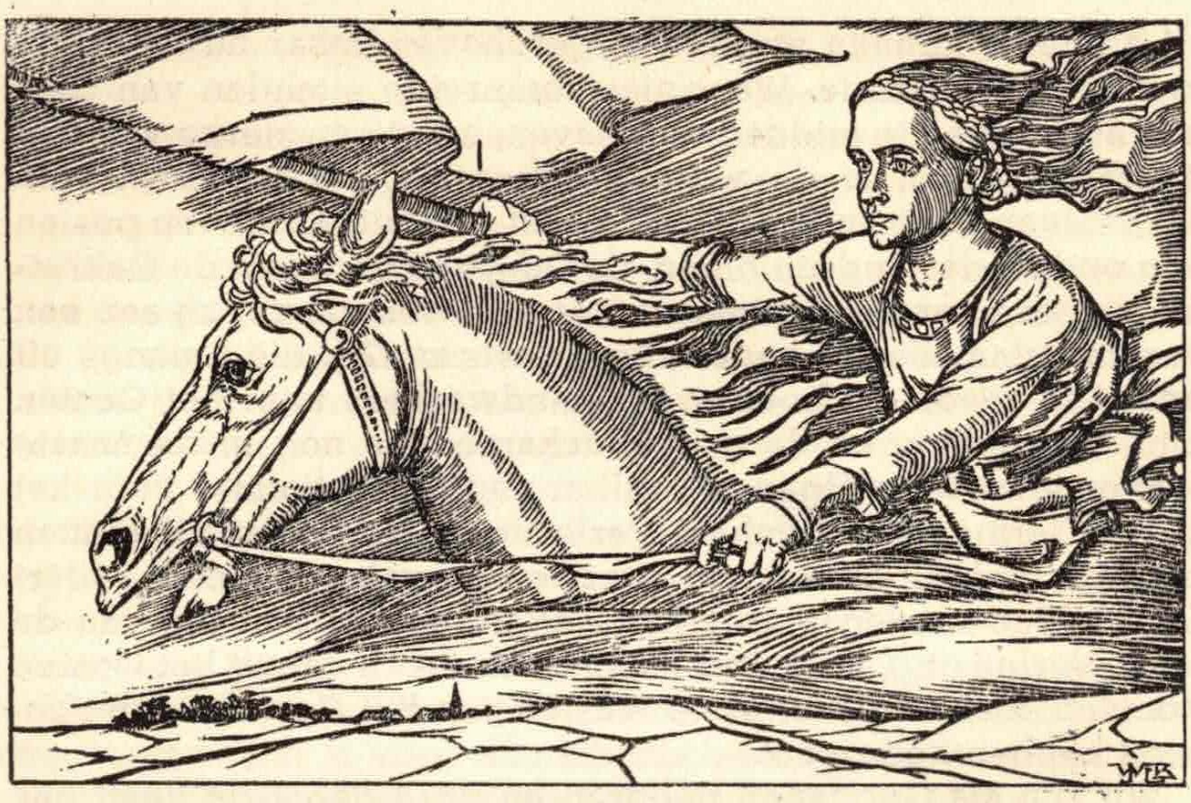

Helmke von Hemmingstedt

Een lied gaat over Dithmarschen sinds vele honderden jaren, een ongezongen en geweldig lied.
Het zoekt en zoekt en wil eindelijk tot woorden komen. Het is zoet als de geur van de klaver op de groene, wijde marsch, blauw als de zijden hemel op Pinksteren, het zeilt door de lucht als de witte wolken en trekt over de grijze zee als een rij statige schepen.
Het klinkt in de klokken op een zomerschen zonnedag en in het lied van den leeuwerik boven de velden.

Het dondert in de machtige golven, die van het Westen met woest geweld komen aanrollen.

Het stormt tegen den dijk op en klauwt zich vast aan de takken der boomen en beukt met zijn vuisten op ieder dak.

Dan is het weer stil, een kind dat met een papieren zak uit een winkel komt, zingt er een paar woorden van.
Of een meisje noemt een naam in de schemering en beweegt haar hand als droeg zij een zwaard.
Het plant zich voort, gaat broksgewijze van mond tot mond, het lied van Dithmarschen. Steeds komt het weer boven.

De kroniekschrijvers maken er slechts met enkele woorden melding van. En ook de latere geschiedschrijvers hebben de wijze van het lied niet weten te vinden.

Zij allen, die den grooten slag bij Hemmingstedt, waarin een paar duizend Dithmarsche boeren de dertig duizend ridders en ruiters van koning Hans van Denemarken en bovendien de zwarte Garde van jonker Sleenz versloegen, tot in de kleinste bijzonderheden wisten te beschrijven, hebben aan het meisje, dat op dien gedenkwaardigen dag het vaandel droeg, niet veel aandacht gewijd. Zij berichten slechts met enkele woorden, dat zij op dien dag opeens op het slagveld verscheen en na afloop van den strijd weer even plotseling was verdwenen.

Van hen weten wij dus niet hoe het het meisje van Hemmingstedt vergaan is.

Wij hooren van hen, hoe Denen en Holsteiners jammerlijk in de modderslooten omkwamen, voorzoover het zwaard of de boerenbijl der Dithmarschers hun niet den schedel gekloofd hadden.

Maar dat zij in hun verhalen het meisje vergaten, dat hun vaandel droeg, dat doet ons leed. Niemand heeft haar lied gezongen. En toch leeft het meisje en het lied over haar voort. Het heeft zijn wezen als een ongeboren kind en wil naar het licht.

Rond het meisje van Hemmingstedt heerscht stilte en duisternis. In het verhaal dat Steen Steensen een kleine honderd jaar geleden schreef, vinden wij er een zwakken afschijn van.

En toch was zij zoo licht, zoo vol vertrouwen, zoo vol levenskracht, zoo jong en zoo gezond en zag steeds de dingen recht in het gelaat en wist steeds te antwoorden, wat geantwoord moest worden. Zoo moet zij geweest zijn.

Want daarom zwijgen zij over haar, die zoo veel voor haar land deed. Waarom zong men dan anders van de karren vol gebraden kippen, die de Denen als proviand meevoerden, waarom zong men van schier iederen zwaardslag, en geen armzalig woordje over haar?

Waarom bleef jouw lied ongezongen?

Waarom deugde je in hun oogen wel in den slag, maar niet meer daarna?

En toch leef je. En toch heb je al dat andere overleefd. Men kent je niet, maar toch heeft men je lief. Vele namen werden je gegeven. Wie je zochten en wie je niet vonden, zij allen gaven je een nieuwen naam.

Maar je hebt maar één naam.

Helmke heet je.

Hoe je vader heette, weet niemand meer. En het is goed dat niemand het weet.

Niet omdat wij hem minder achten dan jou en je lieve Moeder. Dat niet, maar zonder den naam van je vader behoor je aan ons gansche volk. En wie van meening mocht zijn dat je mooie meisjesnaam alleen niet voldoende is, die mag je naar die plaats noemen, waarop jij het jouwe deed, meer dan het jouwe, Helmke — naar de plaats, van je opkomst en je zegepraal en vanwaar dan toch de duisternis je weg blies als een dwarrelend blad, in een Novemberstorm.

Helmke von Hemmingstedt zoo zul je heten. Nu zullen de kinderen je naam leeren als eerste gebed. Want in dien naam glanst je groote liefde en je groote sterke hart, de zilveren zachte klank van een klokje als het blijde ochtendgloren na een woesten storm.

Zoo zullen de jongeren je noemen: Helmke von Hemmingstedt, voortlevend in glans en heerlijkheid.

En de ouden zullen zeggen: Helmke von Hemmingstedt, jij, alles wat ons heilig is, laat schijnen je licht, wanneer wij komen.

Je bent altijd onder ons, gisteren, vandaag en morgen.

Wat is leven en sterven? Uit het een groeit het ander, gelijk de morgenhemel uit het avondrood. Als een der onzen ben je onder ons.

Altijd heb ik je gezien, Helmke, jij kind en meisje, jij vrouw die in haar wanhoop nog glimlachen kon.

Telkens en telkens weer heb je mij aangezien, telkens en telkens weer heb je stil mijn groet beantwoord.

Veel woorden hebben wij niet gewisseld, en toch heb je mij zoo veel verteld. Met je handen, met je oogen, met het stille ademen van je borst. — En nu wil ik jou lied zingen, Helmke, zoo goed als ik het kan. Het ongeboren lied wil ik tot het licht brengen, behoedzaam en met groote schroom.

Jouw lied zal het worden, Helmke, het lied van je jonge leven, vanaf den tijd, dat het volk zich opmaakte je aan zijn zijde te roepen tot op het oogenblik waarop het je weer van zich stiet.

Reeds in den herfst rommelde het achter de grenzen, en het leek wel als ging zich in den winter een onweer te samen pakken, dat langzaam op Dithmarschen aandreef. Er liepen reeds geruchten, dat Adolf en Otto, graven van Oldenburg, twee neven van Hans den Koning van Denemarken, een leger bijeen brachten, om tegen Dithmarschen op te trekken, een op buit beluste schaar huurlingen. Weliswaar had Keizer Maximiliaan een oorlog tegen het kleine land verboden, maar wat deert roovers zoo'n verbod?

Twee duizend ridders waren allengs te saam gekomen, zes duizend Friezen en Jutten, dan nog talrijke manschappen afkomstig van de Deensche eilanden, en ten slotte verwachtte men de Zwarte Garde van Jonker Slenz, alles bij elkander een veertig duizend man, wier beroep steeds het oorlog voeren was.

In gouden pracht naderde de herfst.

Alles bereidde zich op den winter voor.

Men geloofde niet recht meer dat de vijand nog voor het nieuwe jaar tegen Dithmarschen zou optrekken. Maar een waarlijk rustige herfsttijd brak toch niet aan.

Overal werden de zwaarden en dolken geslepen, overal werd het schietgerij nagezien, werden de harnassen gereinigd en geschuurd ,werden hun scharnieren geolied.

In dezen tijd reed Helmke veel uit, meer dan anders haar gewoonte was. De menschen op den burg van haar oom Ratlov ging zij uit den weg. En menigeen moet toen reeds opgemerkt hebben, dat er tusschen haar en den grooten strijd, die zich reeds aankondigde, van den aanvang af een soort geheimzinnige band moet hebben bestaan.

Maar dat waren maar praatjes.

Steeds weer reed zij naar Fredestede, steeds weer dreef zij haar vos in die richting.

Zij wist het wel zelf niet en toch reed zij daar heen tusschen dood en verderf, die gereed stonden het land te overvallen, zij wist het niet want in haar hart voelde zij groeien iets anders, dat bloeien ging zonder naam. Steeds wilde zij weg van den burg, steeds werd zij getrokken diep in het land van Dithmarschen door het boerenbloed van haar moeder die met een ridder trouwde. Hier op de grens, op den hoogen geestgrond voelde zij zich niet thuis. Zij mocht den ridder Ratlov, haar oom, wiens pleegkind zij was, gaarne lijden, en toch voelde zij steeds weer, hoe hij er op uit was, het mooiste en beste wat zij bezat, haar boerenbloed en boerengeest te vernietigen.

Wie lief heeft, weet te zwijgen. Hij geeft en neemt. Hij drinkt ervan, wanneer de dorst hem al te zeer kwelt, en nuttigt het brood der liefde. En hij schenkt er anderen van met kwistige hand, en wordt zelf steeds dorstiger, steeds hongeriger.

En op zekeren dag ontdekt hij heilig brood en heiligen wijn genuttigd te hebben.

En eerst dan is het groote geluk gekomen.

En nu wil hij niets anders meer.

En zoo is het goed. Niemand vermag daarover meer te zeggen, niemand behoeft daarover meer te zeggen.

Alleen nog dat voor de vrouw dan de tijd gekomen is van het stille zwijgen en hoogste verrukking, het oogenblik waarop zij blind wordt naar buiten en ziende naar binnen.

En menigmaal flitst het wereldgebeuren bliksemend langs haar heen. Zij ziet het wel, maar begrijpt het niet, en toch ziet zij dieper en hoort zij scherper dan alle anderen. Want zij blikt in de purperen diepte des levens.

Helmke wil alleen zijn, om het lied harer liefde zoet en zwijgend van haar lippen te voelen stroomen.

Hennig Hergen! Wat weet hij? Niets!

Zij komt in Fredested. En een ieder is verblijd over haar komst, een ieder wuift haar toe. De moeders tillen hun kinderen in de hoogte en zeggen: „Zie, daar rijdt Helmke over het land. Ziet haar paard er niet uit, als van zon overgoten, heeft zij niet gouden stralen om haar hoofd?" En de kinderen strekken hun armpjes uit en roepen haar toe: „Helmke!"

Daar in Fredestede heeft men haar verteld, dat de kroegbaas, Boje Tetessen genaamd, anders een eerlijke en brave kerel, van zijn vrouw is weggeloopen. Zijn vrouw gaat nu bij zigeuners en kruidenvrouwen te rade, waar zij hem kan vinden.

Het ergert Helmke, dat allen in het dorp hopen, dat door zulke middelen de man weer tot zijn vrouw zal terug keeren.

Het ergerde haar eenvoudig eerlijk gevoel, dat zoovelen op verkeerde wijze zich met dit geval bemoeiden. Zij besefte dat de raad dien zij aan de arme vrouw geven kon, haar in den toestand waarin zij nu gebracht was veel te simpel zou voorkomen.

Zij sloeg dus een anderen weg in en zeide: Bij den eersten dooi in het nieuwe jaar zal je man weer bij je zijn. Verwaarloos dus tot zoolang het huishouden niet, zorg voor zijn zaak, en werk zoo hard je kunt, opdat hij bij zijn terugkeer alles nog ordelijk aantreft. En jaag al dit gepeupel, dat het op je beurs voorzien heeft, de deur uit!

De vrouw had zich over deze woorden zeer verblijd en had beloofd te doen gelijk Helmke haar had geraden. „Wat kun je toch veel, Helmke, wat is er toch veel in je handen gelegd."

Helmke lachte en antwoordde: „In mijn handen wordt veel gelegd, veel dat deugdelijken arbeid vraagt. Dat is het. Ik kan werken voor drie, en wanneer je koe kalft, laat mij dan roepen. Ik werk niet met spreuken, maar met een vasten greep,

dien mijn vader mij leerde, toen Moeder reeds ziek was en het einde harer dagen tegemoet zag."

„En toch kan je alles," zeide weer de vrouw.

„Je vergist je," antwoordde Helmke. „Ik kan niet alles. Maar ieder handelt naar den wil in zijn hart, hetzij in het groote of in het kleine. Of ook wel, gelijk het zoo vaak voor komt, naar den wil van hen, aan wie hij zijn ziel in handen heeft gegeven."

„Wien bedoel je," vroeg een bedelmonnik uit het klooster te Meldorp, die van de vrouw van den kroegbaas een aalmoes gekregen had en tegelijk met haar naar buiten was gekomen, toen Helmke met haar rijzweep op de deur klopte.

Even wees Helmke met een kort gebaar op de zigeuners, die morrend in een hoekje bij elkander stonden.

Onder haar vasten blik gingen zij uit elkander.

„Zigeuners en al het andere volk, dat aan dagdieverij doet," zeide zij veelbeteekenend.

„Bedoel je mij? Ik ben vlijtig genoeg," zeide de monnik en hief zijn bedelzak omhoog.

„Ja, ook jou bedoel ik," zeide zij geërgerd, en spitste daarop spottend haar lippen. „Wat doe je soms anders?"

„Jonkvrouw," zeide de monnik arglistig, in plaats van te antwoorden, „wat ik doe, reinigt mij van zonden en bevrijdt mij van den dood.

Zij schudde het hoofd. „Zonde doe ik niet, en sterven, monnik, moeten wij toch eens allemaal. Zie naar het koorn, hoe het zich in de vore legt tot nieuwen groei. Zijn wij minder dan het koorn?"

„Waar U," mompelde de monnik en vertrok.

„De Dithmarschers," zoo zeide zij tot de vrouw, die nog naast haar stond, „hebben hun ziel in het eigen hart. Daarom weet ik dat je man terugkeert."

„Dat lijkt wel kettersche taal," zeide de vrouw ontsteld.

„Ik spreek, zooals mijn hart het mij ingeeft," antwoordde Helmke.

Even gloeide een vuur in haar oogen, als ware de nacht aangebroken en leefde nog slechts in haar oogen het gouden licht.

Dan was alles weer gewoon.

De vrouw vroeg haar nog een wijle te blijven en wilde haar onthalen, maar Helmke sloeg dit aanbod af. Zij zette haar paard aan en reed weg. Bij den eersten dooi in de vroege lente beloofde zij weer te komen.

Zij lachte in zichzelve. Want de kroegbaas, dat had zij vernomen, was een ruiter. Die greep, wanneer het hem te machtig werd zijn helm en zwaard en trok er op uit met anderen, die van hetzelfde plotselinge verlangen bezield, het niet langer thuis uithielden. Die zou zich wel bij een krijgstocht tegen de Friezen of tegen de Hamburgers hebben aangesloten of meegegaan zijn om den Denen of Holsteiners een kool te stoven. Nu was het te verwachten, dat koning Hans met zijn leger op het einde van den winter een inval zou wagen. Dat stond zoo goed als vast. En zou het anders uitkomen, dan zou wel blijken dat de kroegbaas een fatsoenlijke vent was, die ploeg en eg niet op het veld zou laten staan, maar die de paarden ervoor zou spannen, wanneer in het voorjaar de tijd van zaaien was aangebroken. De koning of het zaad, dan wel beide, zouden den man weer naar huis doen gaan bij den eersten dooi, daar was Helmke zeker van.

Toen zij een der volgende dagen in Suderwisch kwam, was het gerucht dat zij wonderen kon verrichten, haar reeds vooruit gegaan. Zij was moe en hongerig, liet haar paard in den herberg verzorgen en ging zelf aan een tafel voor het huis zitten.

Nauwelijks was zij gezeten, of daar kwam de jonge vrouw van boer Paul Widderich op haar toe. Twee jaar lang had zij te bed gelegen. Zij dacht dat Helmke haar van haar kwaal genezen kon.

Jammerend stond de vrouw voor Helmke, bevend op haar beenen, gesteund door krukken, en toch nog zoo jong.

Helmke luisterde lang naar het tsjirpen der krekels en het gezoem der muggen, naar het gedruis op akker en veld en in de boomen waarin de herfstwind ruischte. Het klonk als een lied van zilver en goud.

En toen verzocht zij de vrouw, die slechts oogen en ooren voor haar leed had, te luisteren naar de zware orgeltonen van den herfst en wees haar op de kracht die schuilt in ieder ding, hoe klein en nietig het ook wezen moge.

De vrouw luisterde vol aandacht naar haar woorden en haar hart ging open bij de warme woorden van het meisje, dat nu haar jongen, gelukkigsten tijd beleefde, en steeds bereid was van haar overstroomende kracht een ieder af te staan, wat hij wenschte.

Helmke verheugde zich, toen zij zag hoe het haar gelukte op de meest simpele en natuurlijkste wijze een medemensch te helpen.

Twee vrouwen. — De een „exotisch" in uiterlijk en „mondain" in houding. Menigeen zal zeggen: „niet leelijk", maar dat komt doordat cinema en tijdschrift den smaak zoo grondig verdorven en van het ons aangeboren ideaal vervreemd hebben. Uitdagend en onbeschaamd is de houding, gemengd het ras en zoo wij soms ook nog even gedacht mochten hebben: „niet leelijk", dan behoeven wij toch slechts ons af te vragen: kan zoo iets de Moeder onzer kinderen worden? Kan zoo'n vrouw een ⚡ gezin opbouwen, en wij hebben niet de minste twijfel: dat kan nooit, of wij nu een huwelijkswet hebben of niet hebben, wij voelen zonder meer de onmogelijkheid.

Daartegenover een andere. Minder vroeg rijp, minder — neen, heelemaal geen „pose", een blik vol innerlijkheid, een jonge vrouw die onze eerstgeborene in haar arm zou kunnen dragen, want wij zien dat haar bloed goed is; wij twijfelen niet, dat ook hier het innerlijk door het uiterlijk heenstraalt, dat zij van binnen is, zooals zij zich van buiten voordoet. Wij kunnen ook andersom zeggen: zij doet zich van buiten anders voor dan de eerste, omdat zij van binnen anders is. Ras is stijleen-

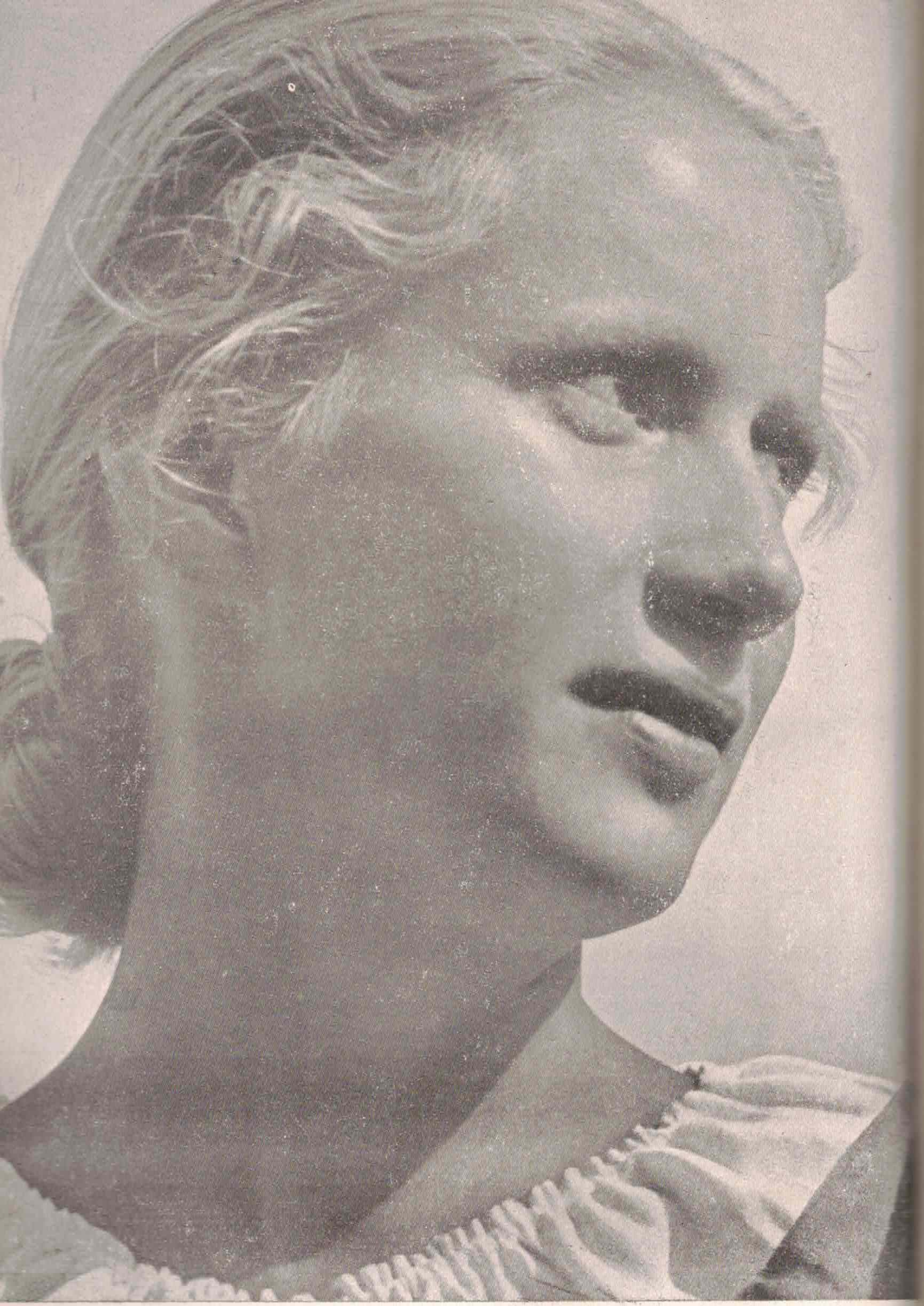

heid die innerlijk en uiterlijk omvat en die van geheel anderen aard is dan de schijneenheid van een vrouw met deze mondaine wispelturige oppervlakkigheid, die niet echt is, die speelt en die zich voordoet, maar niet **is.**

Maar na eenigen tijd verzocht de vrouw haar een middel te geven dat haar geheel van haar ziekte zou bevrijden.

Toen bemerkte het meisje, dat zij wel een goed zaadje in de ziel der vrouw had gelegd, maar dat deze nog steeds niet begrepen had, waar de bron van alle kracht te vinden is.

Daarop knielde zij neer, trok een weegbree met wortels en al uit den grond, schudde de aarde eraf en reikte de plant aan de vrouw.

Zij zeide haar de bladeren in versche melk te koken en er honing aan toe te voegen. 's Ochtends en 's avonds, moest zij hiervan, na even naar de stemmen te hebben geluisterd een slokje nemen.

Vol blijdschap beloofde de vrouw dit en ging henen.

Helmke lachte toen zij alleen was, maar haar ernst verkreeg weer de overhand en in gedachten keerde zij naar den burcht terug.

Haar helder denken beviel het niet, dat de menschen het ware, het natuurlijke eerst wilden aanvaarden, wanneer het hun als een toovermiddel werd verstrekt.

HENRIK HERSE F. C. G.

DE WIKINGEN IN RUSLAND I

Onze kennis van de oudste geschiedenis der Slavische volkeren is schaarsch en onzeker. Toen de storm der Volksverhuizing over Europa losbrak, en de groote woud- en steppengebieden van het Oosten een verzamelplaats voor Zuid-Germanen, Noord-Germanen en wilde Aziatische volksstammen werden, schijnen de Slaven een betrekkelijk rustig bestaan geleid te hebben, beschut door de Noordoostelijke hellingen der Karpathen. Nadat de storm was bedaard, waren groote gebieden in het Oosten grootendeels ontvolkt, en de Slaven begonnen nu deze ruimte binnen te trekken. Enkele stammen trokken naar het Zuiden, naar den Balkan, waar zij nog heden de kern van verschillende volkeren vormen. Andere grond-

vestten verder naar het Westen het Tsjechische, Poolsche en Slowaaksche kolonisatiegebied. In het Noorden namen de Slaven tenslotte hun intrek in de gebieden tusschen de Weichsel en de Elbe, die door de groote Germaansche volksverhuizingen bijna ontvolkt waren. De Slavische volkeren stieten dus op geen enkelen belangrijken tegenstand van menschen of van de natuur; de grenzen van hun gebied waren zeer vaag. Zij traden niet als gewelddadige veroveraars op en schijnen met hun tochten slechts de bedoeling gehad te hebben, de ruimte te vullen, voorzoover het getal hunner bevolking dat toestond. Men neemt aan, dat de Slavische volksverhuizers zich in het begin der 7e eeuw diep tusschen de Finsche en Estnische volkeren, die de streken rond de Finsche bocht en de groote meren bewoonden, hebben ingedrongen. De Slavische volksruimte strekte zich daarna uit van de Oostzee tot aan de Zwarte Zee en vormde een geweldig gebied, dat het net van rivieren tusschen deze beide binnenzeeën beheerschte.

Wikingen grondvesten het eerste Russische rijk, als „Russen".

Over de binnenlandsche toestanden in dit uitgestrekte kolonisatiegebied weten wij zeer weinig. Waarschijnlijk werd het betrekkelijk dun door een vreedzame boeren- en visschersbevolking bewoond, die bovendien aan de groote rivieren eenigen handel dreven. Een verlangen naar macht hadden de Slaven nauwelijks. Men kan er ook aan twijfelen, of de verschillende stammen zich op de een of andere wijze sterker van hun bloedgemeenschap bewust waren. Het schijnt een feit te zijn, dat er in het Noorden voortdurend wrijvingen tusschen het Finsche volk en de Slavische volkeren waren; want hier hadden de Slaven zich tusschen bloed-vreemde volkeren naar voren geschoven. Deze oneenigheden werden dan ook in het begin der 9e eeuw de onmiddellijke aanleiding er toe, dat de Noorsche volkeren de wacht in het Noordelijke gedeelte van het Slavische gebied overnamen.

Want Noordlanders waren het, nauwkeurig gezegd Zweedsche Wikingenleiders, die het eerste Russische rijk grondvestten en gedurende eenige eeuwen het lot van Slavische bevolkingen bepaalden. Als jaar der grondvesting van dit Noorsche Rusland, waarvan het middelpunt de stad Nowgorod aan het Ilmenmeer was — door de Noordlanders Holmgaard genoemd — noemt de oudste Russische kroniek, de kroniek van Nestor, het jaar 862. Dit jaartal heeft historische beteekenis gekregen. In het jaar 1862 vierde het Rusland der Romanows

met groote pracht en praal het 1000-jarig bestaan van het Russische rijk. Doch op dit tijdstip was het uit de Wiking-periode afkomstige erve reeds lang opgeteerd. De herinnering aan het groote, dat de Noordlanders uit den tijd der Wikingen in Oost-Europa hadden volbracht, was tot een schaduw verbleekt. Ondanks dit had men alle reden, wel aan het Wikingsche Rusland te denken, dat voor het geheele latere lot van Rusland van buitengewoon groote beteekenis is geweest.

Het bericht uit de kroniek van Nestor over de grondvesting van het Noordsche Rusland is weliswaar legendarisch gekleurd, maar berust toch op oude mondelinge overleveringen. Over de redenen, waarom de Noordlanders een rijk aan deze zijde van de Oostzee grondvestten, geeft zij het volgende bericht:

„In het jaar 859 kwamen de Waregen van over de zee en begonnen van de Finsche en Slavische volksstammen belastingen te eischen. Doch de Finnen en Slaven verdreven de vreemde overheerschers en stelden een poging in het werk, om onder elkander tot vrede en eendracht te komen. Het gelukte hun echter niet, daar zij het begrip recht niet kenden. De ééne sibbe verhief zich tegen de andere in bloedige veete, en de binnenlandsche twisten namen steeds meer toe. Toen spraken zij tot elkander: „wij willen ons een koning zoeken, die over ons regeeren kan, en die ons volgens het recht richten kan". Zoo trokken zij nu over de zee naar de Waregen, naar het volk der Russen, want deze Waregen worden ook „Russen" genoemd, terwijl anderen zich Zweden, Noren, Angelen en weer anderen zich Gothen noemen.

De Slavische en Finsche boden zeiden nu tot de mannen in Rosland, de streek in Zweden, die Rusland zijn naam heeft gegeven: Ons land is groot en rijk, doch er heerscht geen orde. Komt daarom tot ons, heerscht en beveelt over ons. Toen werden er 3 broers en hun sibbe uitgekozen, dat zij over de zee zouden trekken. Zij namen met zich mede alle Russen en kwamen eerst in het land der Slowenen, alwaar zij zich de burcht Aldeigju (Ladoga) bouwden. Hier richtte de oudste der broeders, Rurik, zijn heerschappij op, terwijl de tweede broeder, Sineus, zich in Beloosero en de derde, Truvor, in Isaborg vestigden. Na slechts 2 jaren stierven de beide jongere broers en Rurik nam alleen de macht over. Hij trok zuidwaarts naar het Ilmenmeer en stichtte aan de rivier de Solchow een kleine burcht, die hij Nowgorod noemde. Hier heerschte hij als koning en zette zijn mannen als leenmannen op andere burch-

ten. De één kreeg Poltesk, de andere Rostow en een derde Beloosero. In alle steden heerschten de Waregen als veroveraars."

Het nieuwere geschiedkundige onderzoek heeft er ernstig aan getwijfeld, of dit oude bericht met de werkelijkheid overeenstemde, want hoe vleiend het ook voor de Wikingenleiders

uit Rosland mocht zijn, dat zij zouden zijn uitgenoodigd, de Slaven van hun politiek lot te bevrijden, dat deze zelf slechts in meer of minder on-vreedzame en despotische vormen de baas konden worden, toch kan het geschiedkundig onderzoek niet aannemen, dat het den Slaven zelf duidelijk geweest was, welke voordeelen de Wiking-heerschappij hun bood. Het eerwaardige bericht bevat echter toch een innerlijke waarheid, die waard is, dat zoowel de Noordlanders als ook de Russen er aan terug denken; want van alle vormen van vreemde heerschappij, welke Rusland in den loop der eeuwen heeft beleefd, is deze zonder twijfel het minst vernederend geweest. Al hebben de Noormannen, om zich hun macht veilig te stellen en hun handel te beschermen, dwang moeten uitoefenen, toch hebben zij den dwang door een geordende rechtspraak weten te verzachten. Ook in het Oosten, evenals in het Westen, werden de Noormannen beroemd als handhavers van het recht. In latere tijden heeft het geschiedkundig onderzoek, dat in hooge mate door archaeologische vondsten ondersteund is, het verhaal van Nestor kunnen verduidelijken en aanvullen.

Wereldhandel der Wikingen tot zelfs naar Arabië.

Wanneer men nu van de sage afziet, dat de Noordlanders uitgenoodigd werden, om vrede en recht in het land aan de andere zijde der Oostzee te brengen, dan zijn de berichtgevingen niet zeer omvangrijk. Men moet aannemen, dat de Wiking-heerschappij in de burcht **Aldeigju**, ten Zuiden van het Ladogameer, de oudste is. Men moet er den nadruk op vestigen, dat deze versterkte nederzetting der Wikingen, die men heeft ontdekt en uitgegraven, niet in een zuiver Slavisch, doch in een gemengd Finsch-Slavisch, misschien zelfs overwegend Finsch volksgebied gelegen heeft. Verder is het waarschijnlijk, dat de vestiging der Noormannen in deze streken ver voor het jaar 862 gesteld moet worden. De vele grafheuvels in het stroomgebied ten Zuiden van Ladoga toonen aan, dat de Noordsche macht in deze streken aanzienlijk was, en dat de burcht Aldeigju langen tijd een beteekenis gehad heeft, die noch door die van Haithabu noch door die van Birka aan het Mälarmeer overschaduwd wordt. Van deze burcht uit leidde de weg naar het Zuiden door een wijd vertakt net van rivieren naar de Wolga, en op deze rivier trokken de Wikingen als kooplieden op hun lange tochten tot in de streken om de Zwarte Zee rond. **De burcht Aldeigju werd zoodoende een knooppunt van den Noordschen wereldhandel** uit den Wikin-

gentijd. De Wikingen deden geen poging, om in het Wolgagebied zelf een rijk te stichten. Hier moesten zij door het gebied der Turksche Chazaren trekken, wier macht zoo groot was, dat de Noormannen er niet aan dachten, als veroveraars op te treden. Daarentegen konden zij op de groote handelsplaatsen aan de Wolga en in het bijzonder op de groote markt der Chazaren bij Itil op gelijken voet en met gelijke rechten met Arabieren, Byzantijnen, Perzen en Bulgaren samenkomen. Arabische schrijvers hebben over hun ontmoeting met de mannen uit het Noorden verteld. Zij hebben hen in het verre Bagdad ontmoet, waar zij wapens, ottervellen en zwarte vossen verkochten. De groote hoeveelheid Arabische zilveren munten, die in de musea van Stockholm en Wisby worden bewaard, en die natuurlijk slechts een klein gedeelte zijn van de kapitalen, die de Noormannen thuis brachten, zijn er nog heden een zichtbaar bewijs voor, hoe veelomvattend en belangrijk deze Noordsche Wolgahandel geweest is.

Hoe zagen zij er uit? — Een gezant van den Kalif brengt verslag uit.

In de jaren 921 en 922 hield een gezant van den Kalif, Ibn Fadhlan, zich bij de Wolga-Bulgaren op. Hij zag, hoe de Noormannen op hun schepen naar Itil kwamen, en aan den oever van de rivier hun tenten opsloegen. Hij schildert hen als volgt: „Nooit heb ik rijziger menschen gezien. Zij zijn groot als palmen, hebben roode wangen en rood haar. De mannen dragen geen kiel of kaftan, doch een ruwen mantel, dien zij over hun eene schouder werpen, zoodat hun rechter hand er geen hinder van ondervindt. Iedere man draagt een bijl, een dolk en een zwaard. Men ziet hen nooit zonder wapens. Hun zwaarden zijn breed en met ornamenten versierd. Deze zijn in Frankrijk vervaardigd. Aan den eenen kant van het zwaard bevinden zich van de punt tot aan het heft afbeeldingen van boomen, figuren en vele andere dingen. De vrouwen dragen op de borst een spang, die al naar het vermogen van den man uit ijzer, koper, zilver of goud vervaardigd is. Aan deze gesp hangt een ring, en daaraan hangt een mes. Om den hals dragen zij sieraden van goud of zilver. Wanneer een man 10.000 dirhemen (Arabische zilveren munt, misschien verbasterd uit het Griekische drachme) bezit, laat hij voor zijn vrouw een halsketting maken, heeft hij er 20.000, dan krijgt zij twee kettingen en zoo geeft hij zijn vrouw telkens een ketting er bij, wanneer hij wederom 10.000 dirhemen rijker geworden is."

Ibn Fadhlan voegde er aan toe: „Het zijn de smerigste menschen, die God geschapen heeft." Hoe zeer deze harde beoordeeling ook den Noordraszin voor reinheid mag kwetsen, toch kan zij wel waarheid bevatten. Het is geenszins onwaarschijnlijk, dat de lange tochten op de rivieren en de omgang met de barbaarsche volkeren uit het Wolgaland, de zindelijkheid der Noormannen voor een groot gedeelte hebben verminderd. Ook andere bijzonderheden uit het verslag van Ibn Fadhlan wijzen er op, dat de Noorder aard bij de kooplieden op de Wolga uit de 10e eeuw reeds iets vervaagd is geweest.

De Wolga bleef langen tijd een hoofdader van den Noordschen wereldhandel in het Oosten. Beteekenis voor de wereldpolitiek kreeg echter slechts de vaart langs den Dnjepr. Verscheidene eeuwen was de Dnjepr de groote verbindingsweg tusschen het Noorden en de landen aan de Zwarte Zee. Ook deze rivier konden de Wikingen van de burcht Ladoga uit bereiken. Het schijnt, alsof de burcht Aldeigju inderdaad het uitgangspunt voor de handelsreizen op den Dnjepr geweest is.

Spoedig echter werd deze plaats door de burcht **Nowgorod** aan het Ilmenmeer in de schaduw gesteld. Wanneer Nestor bericht, dat het Russische Rijk in het jaar 862 gegrondvest is, dan kan de tijdsbepaling eenigszins met de stichting van dit Noordsche Holmgaard overeenstemmen. Deze Wikingstad werd in de 9e eeuw het middelpunt van het „Gardariki", het eerste der groote Noordsche rijken, die de heerschappij der Noormannen over den Dnjepr veilig stelden. De naam karakteriseert treffend den aard der Wikingmacht. Van het „Gaard" uit, nederzettingen, die op steden geleken en die rondom een soort burcht lagen, heerschten de Wikinger hoofden over het omliggende land. Van daar uit maakten zij de Slavische en Finsche stammen belastingplichtig. In de burcht verzamelden zij hun volgmanschap, en de stad was een stapelplaats voor de waren, die uit het gebied van rivieren en wouden kwamen en in het Grieksche Byzantium tegen de rijkdommen uit de Balkanlanden en het nabije Oosten werden ingewisseld. Uit het „Gardarijk" voerden de Noormannen pelswaren, was en honing naar het Zuiden uit. In het bijzonder schijnt de wintervacht van het eekhoorntje een veelbegeerde waar geweest te zijn. Het Finsche woord voor geld, „Raha" (verg. het Duitsche Rauh, Rauchwerk) is de oude benaming voor de vacht van het eekhoorntje.

THORVALD KNUDSEN

F. C. G.

(Wordt vervolgd)

K 2394

SS-Sturmmann **Johan Amelsbeek**	geb. 1 Februari 1923 gev. 23 Aug. 1941 te Michajlowska kantoorbediende
SS-Unterscharführer **Dirk Dijkman**	geb. 15 Februari 1913 gev. 8 Sept. '41 bij Dnjeprpetrowsk koopman
SS-Schütze **Hubertus Janssen**	geb. 16 Januari 1922 gev. 24 Aug. 1941 bij Krasnopolys bloemkweeker
SS-Rottenführer **Harm Kramer**	geb. 2 December 1919 gev. 12 Oct. 1941 bij Tscherdakla kantoorbediende
SS-Sturmmann **Nicolaas Kuipers**	geb. 15 December 1917 gev. 16 October 1941 electricien
SS-Schütze **Kornelis Lindeman** . . .	geb. 11 November 1915 gev. 6 Juli 1941 landbouwersknecht
SS-Schütze **Hans Müller**	geb. 16 September 1920 gev. 9 Sept. 41 bij Dnjeprpetrowsk handelsbediende
SS-Mann **Jacob Oosterhoorn** . . .	geb. 12 November 1916 gev. 17 October 1941 leeraar
SS-Mann **Auke Post**	geb. 23 Juni 1920 gev. 23 Juli 1941 bij Taraschtscha fabrieksarbeider
SS-Schütze **Evert van Ravenzwaaij** . .	geb. 16 Juni 1921 gev. 2 Sept. '41 bij Dnjeprpetrowsk kantoorbediende
SS-Rottenführer **Anton van Rotterdam** . . .	geb. 10 Juni 1916 gev. 2 Aug. 1941 bij Swerdlikowo landbouwer
SS-Schütze **Simon Rijsdijk**	geb. 5 Mei 1920 gev. 6 Juli 1941 bij Husiatyn machinebankwerker
SS-Sturmmann **Wilhelmus Somford** . . .	geb. 9 Februari 1914 gev. 14 Sept. 1941 te Potschana koopman
SS-Sturmmann **Hendrik van Schaik** . . .	geb. 3 April 1923 gev. 9 Seutember 1941 bij Kamenka studeerend
Edze van Weerden . . .	geb. 30 Jannari 1921 gev. 4 October 1941 landbouwer
SS-Sturmmann **Marten Westerhof**	geb. 27 Juli 1919 gev. 12 Oct. 1941 bij Tscherdakla landarbeider
SS-Rottenführer **Cornelis Wiegel**	geb. 26 December 1915 gev. 6 Sept. '41 bij Dnjeprpetrowsk landarbeider
SS-Schütze	

Wer seinem Volke so die Treue hielt
soll selbst in Treue nie vergessen sein.

ADOLF HITLER